

Hóa giải hệ lụy từ trào lưu “chữa lành”

ISSN: 2734-9195

14:30 07/12/2025

Những vụ việc được phản ánh gần đây chỉ là biểu hiện của một dòng chảy lớn hơn: nỗi bất an của con người hiện đại, khát vọng tìm bình an nhanh chóng, và sự thiếu hiểu biết về con đường chính đạo.

Những ngày gần đây, dư luận chú ý đến loạt bài phản ánh trên VnExpress về tình trạng nhiều người tham gia các khóa “chữa lành tâm trí”, “đánh thức bản thân”, “kích hoạt trí tuệ vũ trụ”... rồi rơi vào hoang tưởng, mất phương hướng, thậm chí gia đình bị xáo trộn, tài chính bị tổn hại. Có người mất 10 triệu chỉ trong một tuần. Có người trở về trong trạng thái “như người khác”, không còn tỉnh táo trước đời sống thực.

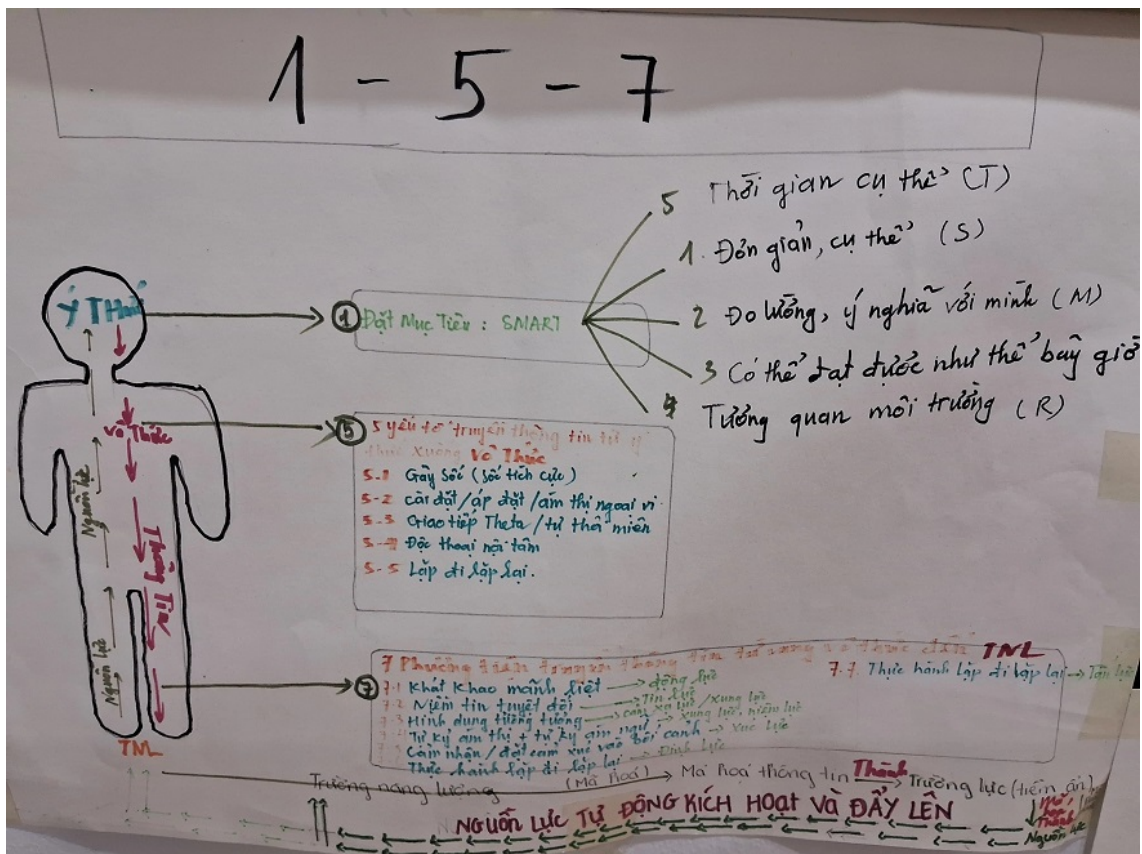
Sự xuất hiện dày đặc của các khóa “tâm linh – chữa lành – thức tỉnh” trên thị trường không phải mới. Nhưng thực tế lại tạo ra hai luồng ý kiến: Một số người ủng hộ, cho rằng đây chỉ là “kỹ năng mềm nâng cao nhận thức”, giúp mọi người lạc quan hơn; Nhưng phản ánh trên VnExpress cho thấy một mặt khác: *sự tổn thương tâm lý, hoang loạn, mất kiểm soát và những hệ lụy tài chính khó lường.*

Chính sự đối nghịch của hai quan điểm này đặt ra câu hỏi: *Vấn đề thật sự nằm ở đâu? Ở các khóa học, hay ở chính tâm người tham gia?*

Hiện tượng này không hề mới, nhưng mỗi lần xuất hiện lại nhắc chúng ta về một quy luật rất quen trong tâm lý học Phật giáo: khi tâm thiếu Chính Kiến, Vô Minh (si) sẽ dẫn đường; khi lòng khao khát một giải pháp nhanh – gọn – nhẹ xuất hiện, Tham (ái dục) liền chen vào.

Và con người rất dễ trở thành nạn nhân của chính hai động lực ấy.

Bài viết này không phán xét bất cứ cá nhân hay tổ chức nào. Chỉ nhìn vấn đề qua lăng kính các Pháp, để thấy vì sao những câu chuyện trên xuất hiện... và làm sao để mỗi người tự bảo vệ mình bằng Chính Pháp.

Ảnh trong bài "Tôi không còn nhận ra vợ sau một năm tham gia khóa học chữa lành" báo Vnexpress đăng ngày 1/12/2025.

Nếu nhìn sâu bằng giáo lý Phật giáo, câu trả lời không nằm ở khóa học. Nó nằm ở Tâm chúng ta.

Trong Tứ Diệu Đế, đức Phật nói rất rõ: Hiểu Khổ đúng bản chất là bước đầu của giải thoát.

Nhưng trong đời sống hiện đại, người ta thường muốn... thoát khỏi cái khổ ngay lập tức. Không muốn nhìn vào nó. Không muốn hiểu nó. Lại càng không muốn thực hành một quá trình dài, từng bước, trong Bát Chính Đạo.

Cũng chính vì vậy, nhiều người dễ tin rằng chỉ cần một khóa "đánh thức bản ngã" hay một buổi trị liệu năng lượng là có thể "sửa" lại cuộc đời.

Phản ánh trên VnExpress cho thấy: người tham gia thường mang tâm lý tìm lối tắt, mong "chữa lành nhanh", và đó chính là điểm yếu để bị dẫn dắt.

Và khi không có Chính Kiến, Vô Minh mặc nhiên dẫn dắt. Ta tin rằng "ai đó có thể chữa lành cho mình", "một câu nói thức tỉnh có thể mở khóa trí tuệ", "một buổi trị liệu năng lượng có thể xóa sạch đau khổ".

Tất cả nghe rất hấp dẫn. Nhưng lại trái ngược với tinh thần Phật dạy: Không ai giải thoát thay bạn được. Không ai truyền trí tuệ vào bạn được.

Ai cũng muốn bình an. Điều đó tự nhiên.

Nhưng khi muốn quá nhanh, muốn không cần nỗ lực, muốn “chữa xong trong vài buổi”... chính là lúc Ái khởi lên ở dạng vi tế.

Một câu hỏi đáng để mỗi người soi lại mình: Tôi đang thực sự tìm hiểu Khổ theo đúng lời Phật, hay chỉ đang tìm một lối tắt để trốn tránh Khổ?

Trong khoảnh khắc đó, người ta dễ bị thu hút bởi các diễn ngôn hoa mỹ, các phương pháp “bí mật”, các lời khẳng định mạnh mẽ rằng “ai cũng có thể thức tỉnh”, “kích hoạt tâm thức”, “đồng bộ năng lượng vũ trụ”.

Ấy là lúc Vô Minh và Ái Dục cùng vận hành — mở cửa cho những ảnh hưởng bất thiện.

Cũng như người tham gia bị dẫn dắt bởi Si và Tham, những người tổ chức đôi khi cũng bị chi phối bởi chính hai gốc rễ ấy — chỉ khác hướng.

Những mô hình “khóa học tâm linh”, “đánh thức bản thân” thường mang lại lợi nhuận cao và nhanh.

Phản biện đặt ra: liệu họ có thực sự hiểu về tâm lý trị liệu, giáo lý tôn giáo, hay chỉ đang thương mại hóa những ngôn từ huyền bí để thu hút người nhẹ dạ?

Khi tâm chưa được rèn luyện trên nền tảng Giới – Định – Tuệ, lòng tham dễ dàng vận hành dưới những lớp ngôn từ đẹp đẽ.

Không phải họ chủ ý làm hại ai. Nhưng khi lợi ích đặt lên trước sự tỉnh táo, các giới hạn đạo đức trở nên mơ hồ. Và đó là mảnh đất cho nghiệp bất thiện nảy sinh.

Một số người dẫn dắt tin rằng họ “có năng lượng đặc biệt”, “có khả năng thức tỉnh người khác”, “có quyền mở cửa tâm trí cho người tham gia”.

Đây cũng là một dạng của Vô Minh: tự huyễn hoặc về năng lực bản thân.

Trong khi giáo lý Nguyên thủy dạy rất rõ: Ngay cả đức Phật cũng không “truyền” giác ngộ cho ai — Ngài chỉ chỉ đường.

Khi ai đó tin rằng mình có “quyền năng”, họ cũng là nạn nhân của chính những ảo tưởng đang trói buộc họ.

Phật giáo không nhìn sự kiện bằng thái độ kết tội. Mà nhìn bằng Nhân – Quả.

Dù động cơ là lợi nhuận hay ảo tưởng, mọi hành vi tạo ra hại – dù vô tình – đều gieo nghiệp bất thiện. Quả không phải lúc nào hiện ra ngay, nhưng chắc chắn không mất.

Đau khổ mà họ nhận - mất tiền, rối loạn tâm lý, rạn nứt gia đình - cũng là quả của thiếu Chính Kiến, quả của việc tin sai, chọn sai.

Trong Phật học, tin theo tà kiến cũng là một nghiệp.

Điều này không có nghĩa là “trách móc nạn nhân”, mà là nhắc chúng ta nhớ rằng: Sự thiếu hiểu biết cũng tạo nghiệp.

Và cách duy nhất để chuyển hóa nó là phát triển Trí Tuệ.

Một khóa học hướng tới “làm cho bạn phụ thuộc”, “kết nối năng lượng”, “kích hoạt ai đó”, thực chất là tạo thêm trói buộc.

Trong khi toàn bộ con đường Phật dạy chỉ hướng đến một điều duy nhất: Giải Thoát; Tự do khỏi mọi trói buộc; Không phụ thuộc vào bất kỳ ai.

Đức Phật không bắt ai tin Ngài. Ngài chỉ mời mỗi người tự thấy qua trải nghiệm, qua tu tập, qua chuyển hóa nội tâm.

Trí tuệ trong đạo Phật không phải là thứ được trao, mà là thành quả của thực hành.

Không ai miễn nhiễm trước tác động của những khóa học “thức tỉnh” kiểu này. Tâm ai cũng có lúc yếu mềm, hy vọng, tìm đường tắt.

Vì vậy, bài học không phải chỉ dành cho người trong câu chuyện, mà cho tất cả chúng ta, đó chính là:

- *Hiểu Khổ đúng cách;*
- *Biết rằng không có lối tắt. Không ai giải thoát giúp ai;*
- *Khi có Chính Kiến, ta đứng vững trước mọi lời mời gọi.*

Tỉnh giác trước cảm xúc của chính mình. Nhận ra khi nào mình đang yếu mềm, khi nào mình đang tìm “liều thuốc thần kỳ”. Khi có Chính Niệm, ta không bị kéo đi bởi quảng cáo hay lời hứa hẹn.

Tư duy đúng đắn, không nghĩ theo ảo tưởng, không tìm hạnh phúc qua những thứ bên ngoài truyền vào. Chính Tư Duy giúp ta trở về với điều cốt lõi: Tu tập là

con đường duy nhất và không có phép màu nào thay thế được.

Những vụ việc được phản ánh gần đây chỉ là biểu hiện của một dòng chảy lớn hơn: nỗi bất an của con người hiện đại, khát vọng tìm bình an nhanh chóng, và sự thiếu hiểu biết về con đường chính đạo.

Nhìn bằng Pháp, đây không phải là vấn đề của riêng ai. Đó là bức tranh của cả xã hội.

Phật giáo nhắc chúng ta điều giản dị: *Bình an không mua được; Trí tuệ không truyền được; Giải thoát không thể vay mượn.*

Chúng chỉ có được khi ta tự mình bước trên Bát Chính Đạo, từng bước chậm rãi, sâu sắc và chân thật. Đó mới là sự “chữa lành” đúng nghĩa.

Tác giả: **Trần Nguyễn Khánh**